

Revisionsnämndens utvärderingsberättelse 2023

Lovisa stad

Innehåll

1	Revisionsnämndens verksamhet	1
1.1	Revisionsnämndens uppgifter	1
1.2	Revisionsnämndens sammansättning	1
1.3	Revisionsnämndens arbete under perioden 2023–2024	2
1.4	Revision	2
2	Utvärdering av åtgärder utförda med anledning av utvärderingsberättelser för tidigare år enligt situationen 25.3.2024	3
3	Utvärdering av hur målen uppnåtts	5
3.1	Strategiska mål	5
3.2	Intern kontroll och riskhantering	5
3.3	Utfallet för de ekonomiska målen	7
3.4	Utfallet för de operativa målen	9
3.4.1	Demokratitjänster	9
3.4.2	Stadskanslicentralen	9
3.4.3	Bostadsmässan	10
3.4.4	Centralen för bildning och välfärd	11
3.4.5	Centralen för näringsliv och infrastruktur	12
3.4.5.1	Byggnadstillsyn och miljövard	15
3.4.5.2	Landsbygdsenheten	15
4	Personal	17
5	Mål som ställts upp för kommunkoncernen samt styrning och övervakning av kommunkoncernen	19
6	Bedömning av den ekonomiska utvecklingen	21
6.4	Utveckling av Lovisa stads ekonomiska situation	21
6.5	Förutsättningar för att inleda utvärderingsförfarande 2023	21
6.6	Övriga observationer	23
7	Utvecklingsobjekt 2023	24
8	Avslutningsvis	25
9	Underskrifter	26

1 Revisionsnämndens verksamhet

1.1 Revisionsnämndens uppgifter

Revisionsnämndens uppgifter fastställs i 121 § i kommunallagen enligt följande:

Revisionsnämnden ska

- 1) bereda de ärenden som gäller granskningen av förvaltningen och ekonomin och som fullmäktige ska fatta beslut om
- 2) bedöma huruvida de mål för verksamheten och ekonomin som fullmäktige satt upp har nåtts i kommunen och kommunkoncernen och huruvida verksamheten är ordnad på ett resultatrikt och ändamålsenligt sätt
- 3) bedöma hur balanseringen av ekonomin utfallit under räkenskapsperioden samt den gällande ekonomiplanens tillräcklighet, om kommunens balansräkning visar underskott som saknar täckning
- 4) se till att granskningen av kommunen och dess dottersammanslutningar samordnas
- 5) övervaka att skyldigheten enligt 84 § att redogöra för bindningar iakttas och tillkännage redogörelserna för fullmäktige
- 6) för kommunstyrelsen bereda ett förslag till bestämmelser om nämndens uppgifter i förvaltningsstadgan samt till budget för utvärderingen och granskningen.

Revisionsnämnden gör upp en utvärderingsplan och lämnar för varje år fullmäktige en utvärderingsberättelse som innehåller resultaten av utvärderingen. Fullmäktige behandlar utvärderingsberättelsen i samband med bokslutet. Nämnden kan även ge fullmäktige andra sådana utredningar om resultaten av utvärderingen som den anser vara behövliga.

Kommunstyrelsen ger fullmäktige ett utlåtande om de åtgärder som utvärderingsberättelsen föranleder.

1.2 Revisionsnämndens sammansättning

Lovisa stads verksamhet år 2023 har utvärderats av en revisionsnämnd som valts av stadsfullmäktige. Revisionsnämnden består av sju ledamöter och lika många personliga ersättare.

Revisionsnämndens sammansättning 2023		
Ordinarie ledamöter	Ersättare	Grupp
Pasi Laiho, ordf.	Toni Paakkari	SDP
Eero Mulli, vice ordf.	Kimmo Forsberg	Saml.
Maria Grundström	Pamela Stenberg	SFP
Karl-Magnus Lindfors	Mats Lobbas	SFP
Mia-Leena Aitokari	Raili Äijö	SFP
Lenita Niemelä	Kristiina Pappila	C
Miia Marjakangas	Lisbeth Konttinen	KD

Sakkunniga från KPMG Oy Ab har varit sekreterare för revisionsnämnden.

1.3 Revisionsnämndens arbete under perioden 2023–2024

Revisionsnämnden sammanträdde sammanlagt tolv gånger för utvärderingen av 2023. Av dessa sammanträden hölls fyra på hösten 2023 och åtta på våren 2024. I sitt arbete hörde revisionsnämnden stadens tjänsteinnehavare och tog del av olika centralers verksamhet och ekonomi. Dessutom tog revisionsnämnden del av förvaltningsorganens protokoll, budgeten och ekonomiplanen samt bokslutet och verksamhetsberättelsen för 2023.

Tyngdpunktsområdena i revisionsnämndens arbetsprogram för 2023 var centralen för näringsliv och infrastruktur och kommunens fastigheter/fastighetsstrategi.

Sektorsföredragande på revisionsnämndens sammanträden perioden 2023–2024	
Tid	Inbjudna
9/2023	Sakkunnig vid KPMP Henna Aaltonen
10/2023	Projektchef Niina Okkonen
11/2023	Stadsstyrelsens ordförande Arja Isotalo
12/2023	Direktören för centralen för näringsliv och infrastruktur Sari Paljakka, revisor Martin Slotte, ekonomidirektör Fredrik Böhme
1/2024	Personalchef Thomas Grönholm
2/2024	Direktören för centralen för bildning och välfärd Kirsi Kinnunen
3/2024	Lokalchef Kenneth Albrecht och ekonomidirektör Fredrik Böhme
5/2024	Revisor Martin Slotte

Då revisionsnämnden slutfört sitt arbetsprogram framlägger revisionsnämnden utvärderingsberättelsen för 2023 hos stadsfullmäktige.

1.4 Revision

Stadsfullmäktige i Lovisa stad fattade ett upphandlingsbeslut om granskningstjänsterna för förvaltningen och ekonomin för räkenskapsperioderna 2021–2024 på sitt sammanträde 17.2.2021 (§ 15). Stadsfullmäktige valde KPMG Oy Ab att producera dessa granskningstjänster. Ansvarig revisor är OFGR, GR, CIA Martin Slotte. Revisorn har rapporterat till revisionsnämnden om hur granskningsplanen förverkligats. Revisorn har tilldelat revisionsnämnden mellanrapporter om granskningar som utförts under revisionsperioden samt revisionsberättelsen. Granskningarnas resultat har även rapporterats till stadens ledning. Enligt 122 § i kommunallagen ska kommunens revisionssammanslutning väljas till revisor i kommunens dottersammanslutningar, om det inte i anslutning till ordnandet av granskningen finns grundad anledning att avvika från detta.

2 Utvärdering av åtgärder utförda med anledning av utvärderingsberättelser för tidigare år enligt situationen 25.3.2024

Tabellen över utvecklingsobjekt omfattar 10 utvecklingsobjekt. Av dessa har stadsstyrelsen markerat sju med grön färg, det vill säga som genomförda.

2018/3 Att uppdatera kommunstrategin och programmen i anslutning till kommunstrategin.

- Stadsstyrelsens kommentar: Den nya kommunstrategin är upprättad, livskraftsprogrammet är under arbete och övriga program uppdateras enligt behov till att motsvara den nya strategin.

2018/4 Att utarbeta en långsiktig investeringsplan med Affärsverket Lovisa Vatten, Lovisanejdens Vatten Ab och ägarkommunerna.

- Stadsstyrelsens kommentar: Samarbetet fungerar och investeringsplanerna är uppgjorda för en lång tid framöver.

2020/3 Revisionsnämnden föreslår att man skapar uppföljningsverktyg och mätinstrument för intern kontroll, till exempel genom att använda Kommunförbundets blankett.

- Stadsstyrelsens kommentar: Det nya riskhanteringsprogrammet (Falcony) säkerställer en kontinuerlig uppföljning. Det nya systemet togs i bruk vid årsskiftet 2022/23 och har visat sig vara ett bra verktyg för intern kontroll.

2020/6 Att landsbygdsenheten tillsammans med landsbygdsnämnden gör upp en utvecklingsplan som beaktar de funktionella, ekonomiska och organisatoriska förändringarna i enheten under 2022–2026. Planen följs upp minst halvårsvis såväl i landsbygdsnämnden som i näringslivs- och infrastrukturnämnden.

- Stadsstyrelsens kommentar: Utkastet till utvecklingsplan för landsbygdsenheten behandlades i nämnden 30.3.2023. Uppföljningen fortsätter fram till slutet av 2026.

2021/1 Att genom officiellt beslut utse en riskhanteringsgrupp enligt anvisningen för intern kontroll och riskhantering. Riskhanteringsgruppen ska regelbundet rapportera om sin verksamhet till stadsstyrelsen.

- Stadsstyrelsens kommentar: Stadsdirektören har med ett tjänsteinnehavarbeslut utsett stadens ledningsgrupp till riskhanteringsgrupp.

REVISIONSNÄMNDENS OBSERVATIONER:

- Enligt ekonomidirektören rapporterar stadsdirektören muntligt vid behov. Det räcker inte med en muntlig rapportering, utan den måste vara dokumenterad.

2021/2 Att ytterligare effektivisera samarbetet mellan centralen för bildning och välfärd och centralen för näringsliv och infrastruktur för att hitta en lösning på de fortgående problemen med lokalerna. Centralerna bör även tillsammans kunna föra en tydlig och klar kommunikation till alla berörda parter inom staden.

- Stadsstyrelsens kommentar: Saken har blivit genomförd.

2022/1 Att de mål som fastställts i strategin implementeras på alla nivåer i centralerna och att mätarna preciseras.

- Stadsstyrelsens kommentar: Implementeringen av strategin hos hela personalen har pågått under 2023. Mätarna för målen granskas i samband med halvtidsutvärderingen av fullmäktigeperioden. Implementeringsarbetet fortsätter under 2024.

2022/2 Att de uppgifter som centralen för bildning och välfärd fått från grundtrygghetscentralen upptecknas och anvisas resurser på behörigt sätt.

- Stadsstyrelsens kommentar: Saken övervakades under 2023 och genomförs i bokslutet för 2023.

2022/3 Att utvecklingssamtal förs med hela personalen.

- Stadsstyrelsens kommentar: Saken övervakades under 2023. Enligt de uppgifter som samlats hade man hållit 91 procent av utvecklingssamtalen under 2023. Anledningar till varför 9 procent av samtalen inte hade förts var att den anställda hade börjat under hösten 2023, chefen hade bytts eller samtalet hade förts i januari 2024.

2022/4 Att man i upprättandet av dotterbolagens bokslut följer den tidtabell som koncernen fastställt.

- Stadsstyrelsens kommentar: Dotterbolagen har i bokslutet 2023 följt den tidtabell som meddelats dem.

3 Utvärdering av hur målen uppnåtts

3.1 Strategiska mål

Enligt kommunallagen ska kommunen ha en kommunstrategi som ska grunda sig på en bedömning av nuläget i kommunen samt av framtida förändringar i omvärlden och deras inverkan på fullgörandet av kommunens uppgifter. Kommunstrategin ska ses över minst en gång under fullmäktiges mandattid, och den gällande strategin i Lovisa är från 2022.

Lovisas strategiska mål har ställts upp ur fem olika perspektiv:

- livskraftig småstad
- välmående invånare och en trivsamt stad
- effektiv småbarnspedagogik och högklassig utbildning
- smidigt beslutsfattande
- en uppskattad personal.

Strategin följs upp och bedöms i verksamhetsberättelsen i samband med bokslutet. Hur de fem nyckelmålen och de mål som härletts ur dem har uppnåtts har bedömts centralvis på ett tämligen omfattande sätt.

3.2 Intern kontroll och riskhantering

Enligt Lovisa stads förvaltningsstadga svarar stadsstyrelsen för ordnandet och sammanjämkandet av den interna kontrollen så att lagligheten och resultatrikheten av stadens verksamhet säkerställs.

År 2019 godkände stadsfullmäktige den uppdaterade anvisningen för intern kontroll och riskhantering samt det nya ägarstyrnings- och koncerndirektivet.

Enligt rapporteringen i verksamhetsberättelsen har intern kontroll och riskhantering genomförts liksom tidigare år baserat på den analys som stadens centraler och ansvarsområden gjort 2016 av verksamhetsmiljön och på de centralspecifika riskprofiler som beretts utifrån analysen, det vill säga den förteckning över de mest betydande riskerna som anknyter till respektive centrals verksamhet och de hanteringsförfaranden som gäller riskerna i fråga.

Vid årsskiftet 2022/2023 tog man i bruk ett program för riskhantering i syfte att effektivisera uppföljningen och rapporteringen av risker. Detta gör det lättare för riskhanteringsgruppen (stadens ledningsgrupp) att följa upp rapporterade risker mer regelbundet. Av verksamhetsberättelsen framgår också hur centralerna utfört intern kontroll och riskhantering under verksamhetsåret.

Framkomna risker och utmaningar:

- problemen med det nya ekonomistyrningssystemet fortsatte, men situationen blev bättre under verksamhetsåret
- det har varit mycket svårt att rekrytera kompetent personal, och personalbristen har återspeglats i servicenivån
- resursbrist
- överbelastning och brist på krafter bland personalen, osaklig respons
- ökad renoveringsskuld

- välfärdsområdets situation oklar för personalen
- långtidsarbetslöshet
- ekonomiska risker bland annat i och med ökade priser

Plock ur riskhanteringen:

- gällande datasäkerhet identifierades delområden där det behövdes striktare datasäkerhet och bättre informationsförmedling
- anvisningen för intern kontroll och riskhantering ska implementeras allt bättre som en del av den dagliga verksamheten
- dottersammanslutningar har tagits med i riskkartlägningsprocessen

I verksamhetsberättelserapporteringen för 2023 anges följande utvecklingsområden för alla centralers och affärsverkets del:

1. allt bättre omfatta anvisningen för intern kontroll och riskhantering i den dagliga verksamheten
2. utarbeta och upprätthålla beskrivningar och anvisningar om centralernas kärnprocesser.

Stadsstyrelsen bedömer på basis av centralernas rapportering och sin egen kontinuerliga uppföljning att den interna kontrollen och riskhanteringen i huvudsak ligger på en god nivå.

Revisionsnämnden fäster särskilt uppmärksamhet vid stadens praxis för behandling av inköpsfakturor. På basis av utförda stickprovskontroller konstateras att man vid behandlingen representationsfakturor inte iakttagit skattemyndighetens anvisningar och inte heller god förvaltningssed.

REVISIONSNÄMNDENS OBSERVATIONER:

- Rapporteringen i verksamhetsberättelsen 2023 saknar en redogörelse för vilka åtgärder som utförts för att åtgärda utvecklingsområdena.

UTVECKLINGSOBJEKT 2023/1:

- Att staden upprättar skriftliga anvisningar för hanteringen av inköpsfakturor, vilka iakttar skattemyndighetens anvisningar och god förvaltningssed.

3.3 Utfallet för de ekonomiska målen

Lovisa stads och Affärsverkets Lovisa Vattens resultat för 2023 uppvisade ett överskott på cirka 2,4 miljoner euro. Vattenaffärsverket inverkade på det externa resultatet med ett underskott på 583 157 euro. Den ursprungliga budgeten uppvisade ett överskott på 1,2 miljoner euro, medan den ändrade budgeten uppvisade ett överskott på 0,3 miljoner euro. I den ursprungliga budgeten uppgick skatteintäkterna till 37,7 miljoner euro. I bokslutet uppgick utfallet av skatteintäkterna slutligen till 41,6 miljoner euro och överskred således prognosen med 3,9 miljoner euro. Överföringen av organiseringsansvaret för social- och hälsovården och räddningsväsendet till välfärdsområdena hade en inverkan på de skatteintäkter som motsvarar dessa verksamheter.

I bokslutet uppgick utfallet av verksamhetsintäkterna till 18,1 miljoner euro, vilket överskred den ändrade budgeten med 3,5 miljoner euro. Den mest betydande överskridningen räknat i euro jämfört med budgeten fanns inom övriga verksamhetsintäkter, utfallet för vilka överskred budgeten med 2,5 miljoner euro.

Budgeten för verksamhetsutgifterna uppgick till 56,5 miljoner euro och ökades med 0,9 miljoner euro, efter vilket utgifterna uppgick till 57,4 miljoner euro i budgetprognosen. Utfallet för verksamhetsutgifterna uppgick till 61 miljoner euro och överskred den ändrade budgeten med 3,7 miljoner euro.

Det balanserade överskottet från tidigare räkenskapsperioder uppgick till sammanlagt 14,3 miljoner euro. Med beaktande av resultatet för 2023 uppgår det ackumulerade överskottet till 16,6 miljoner euro. Under 2023 minskade stadens lånestock från 66,6 miljoner euro (4 572 euro/invånare) till 64,2 miljoner euro (4 442 euro/invånare). Enligt preliminära uppgifter från Kommunförbundet uppgick lånen per invånare 2023 i kommunerna i fastlandet i medeltal till 3 317 euro.

Stadskoncernens balansräkning uppvisar ett ackumulerat överskott på 24,5 miljoner euro resultatet för 2023 medräknat, vilket är 6,3 miljoner euro mer än i föregående bokslut. Lovisa stad och stadskoncernen uppvisar inte några ackumulerade underskott för 2023 som skulle kunna medföra en risk för att utvärderingsförfarande inleds.

Tabell 1. Utfall för resultaträkningen 2023, Lovisa stad.

Utfall för resultaträkningen, externt, hela staden (1 000 €)	Ursprunglig budget 2023	Ändringar i budgeten	Budget 2023 efter ändringar	Bokslut 2023	Avvikelse	Avvikelse i procent
VERKSAMHETENS INTÄKTER	14 662		14 662	18 114	3 451	24 %
Försäljningsintäkter	7 172		7 172	7 242	70	1 %
Avgiftsintäkter	1 332		1 332	1 386	54	4 %
Understöd och bidrag	1 369		1 369	2 159	791	58 %
Övriga verksamhetsintäkter	4 789		4 789	7 326	2 537	53 %
TILLVERKNING FÖR EGET BRUK	120		120		-120	-100 %
VERKSAMHETENS KOSTNADER	-56 487	-885	-57 372	-61 052	-3 680	6 %
Personalkostnader	-31 484	-390	-31 874	-31 853	21	0 %
Köp av tjänster	-13 975	-55	-14 030	-16 224	-2 193	16 %
Material, förnödenheter och varor	-6 004	-5	-6 009	-6 980	-971	16 %
Understöd	-2 637	-40	-2 677	-2 179	497	19 %
Övriga verksamhetskostnader	-2 387	-395	-2 782	-3 816	-1 035	37 %
VERKSAMHETS BIDRAG	-41 705	-885	-42 590	-42 939	-349	1 %
SKATTEINTÄKTER	37 746		37 746	41 612	3 866	10 %
STATSANDELAR	11 864		11 864	11 119	-744	-6 %
FINANSIELLA INTÄKTER OCH KOSTNADER	739		739	-258	-997	-135 %
Ränteintäkter	12		12	78	66	554 %
Övriga finansiella intäkter	1 054		1 054	883	-171	-16 %
Räntekostnader	-311		-311	-1 196	-885	285 %
Övriga finansiella kostnader	-16		-16	-24	-7	45 %
ÅRS BIDRAG	8 644	-885	7 759	9 535	1 776	23 %
AVSKRIVNINGAR OCH NEDSKRIVNINGAR	-7 287		-7 287	-7 227	60	-1 %
Avskrivningar enligt plan	-7 287		-7 287	-7 227	60	-1 %
Avskrivningar av engångskaraktär						
Nedskrivningar						
EXTRAORDINÄRA POSTER	-200		-200	-111	89	-44 %
Extraordinära intäkter						
Extraordinära kostnader	-200		-200	-111	89	-44 %
RÄKENSKAPSPERIODENS RESULTAT	1 157	-885	272	2 196	1 924	708 %
FÖRÄNDRINGAR I RESERVER OCH FONDER						
Förändring i avskrivningsdifferens	65		65	229	164	252 %
Förändring i reserver						
Förändring i fonder						
RÄKENSKAPSPERIODENS ÖVERSKOTT (UNDERSKOTT)	1 222		337	2 425	2 088	620 %

3.4 Utfallet för de operativa målen

I verksamhetsberättelsen presenteras de mål för budgetåret som stadsfullmäktige beslutat och som härletts ur strategin. I verksamhetsberättelsen redogör man också för hur man arbetat med målen i ansvarscentralerna och vilka resultat som uppnåtts.

Stadsfullmäktige ställde upp bindande mål för centralerna i enlighet med strategin i fem kategorier. Av verksamhetsberättelsen framgår centralvis vad som gjorts för att uppnå målen, och det kan konstateras att centralernas mål till största delen uppnåddes. Centralernas rekryteringssvårigheter är fortfarande mycket markerade. En del centraler har lyckats i sina rekryteringar medan andra har upplevt rekryteringen som mycket utmanande.

3.4.1 Demokratitjänster

I bokslutet lyfts besöket av Sveriges kronprinsessa och vissa bostadsmässorelaterade arrangemang fram som kronjuvelen inom demokratitjänsterna. I fråga om bostadsmässarrangemangen underskreds budgeten.

Arrangemangen för riksdagsvalet lyckades enligt målen.

Apotti, som utvecklar klient- och patientdatasystem, har stämt kommunerna Ingå och Sjundeå och Lovisa stad för obetalda fakturor. Enligt Apotti uppgår bolagets försäljningsfordringar på dessa tre kommuner totalt till cirka 1,5 miljoner euro för 2022.

Kommunerna har varit tvungna att utveckla sina egna patientdatasystem i och med att Apottis system försenats. Apotti är ett bolag som gör nollresultat och som ägs av kommuner tillsammans med samkommunen HNS.

I och med övergången till välfärdsområden är det meningslöst att införa Apotti-systemet över huvud taget och således saknas det enligt stadens perspektiv en grund för de kostnader som systemet medför staden. Staden måste vara ekonomiskt beredd på att täcka rättegångskostnaderna och på ersättningskyldigheten, som förpliktar staden att betala den förfallna fakturan eller en del av den. Detta syns som en avsättning i bokslutet, vilken har en väsentlig inverkan på bokslutssiffrorna för demokratitjänsterna och på det totala siffrorna i koncernbokslutet.

3.4.2 Stadskanslicentralen

I utvärderingsberättelsen för 2022 anmärkte revisionsnämnden på slarvig ekonomisk förvaltning och vikten av tidtabellerna för att begära tilläggsanslag. I utvärderingsberättelsen konstaterades det att slarvig ekonomisk förvaltning kan leda till brist på förtroende och att situationen också kan leda till anklagelser av ett allvarigare slag. Beklagligtvis gick det precis så. Det fanns offentliga anklagelser, skrivelser i tidningar och hemliga dokument som handlade om precis dessa frågor och ämnen som tills vidare hållits hemliga. Oklara roller, icke nerskrivna förfaranden och dålig ledning blev teman som lockade fram onödigt skarpa uttalanden och ledde till att många tog illa upp. Ingen rök utan eld – utredningen fortsätter.

Stadsdirektören avgick från sin tjänst före utgången av sin sjuårstjänstperiod och därmed kommer många av de interna frågor som ska lösas inom stadskanslicentralen sannolikt att förbli åtminstone delvis olösta. Revisionsnämnden ber den kommande nya stadsdirektören att ta hänsyn till vikten av god praxis genast från början av sin tjänstperiod.

Revisionsnämnden återkommer återigen till utvärderingsberättelsen för 2021 och konstaterar än en gång att en koncentration av befogenheter och ansvar också ökar koncentrationen av makt, vilket inte är en önskvärd utveckling.

Det första nyckelmålet för stadskanslicentralen uppnåddes inte med beaktande av den nuvarande informationen. En positiv helhetsbild skapas genom samarbete inom arbetsgemenskapen och genom att respektera andra. Den offentliga bilden är mycket negativ, och det är förmodligen inte bara en fråga om mediepublicitet. Det finns också saker man lyckats med, men dessa har huvudsakligen att göra med de övriga centralernas verksamhet.

En organisationsreform trädde i kraft inom stadskanslicentralen vid årsskiftet. Det går ännu inte att säga något om huruvida den är lyckad. Det som däremot är förvånande är att stadskanslicentralen inte enligt sina nyckelmål anser sig ha berett några sådana ärenden som borde ha varit föremål för en konsekvensbedömning. Redan det ur stadens perspektiv stora bostadsmässprojektet skulle ha krävt en konsekvensbedömning.

REVISIONSNÄMNDENS REKOMMENDATION:

- Användningen av konsekvensbedömningar måste ökas väsentligt och deras roll stärkas i allt beredningsarbete.

3.4.3 Bostadsmässan

Den avgångna stadsdirektören har vid många tillfällen gått på om hur väl Bostadsmässan lyckades i Lovisa. Revisionsnämnden anser att det delvis finns belägg för påståendet.

Mässan hölls trots allt i det nya bostadsområdet på Drottningstranden, med fantastiska utsikter över Lovisaviken och de gamla delarna av staden. Det var inte lätt att ordna mässan, för byggbranschen led av kraftigt stigande priser. Utöver detta ställde Kervo in bostadsmässan 2024 helt och hållet, vilket satte ytterligare press på mässan i Lovisa.

På mässan presenterades 25 olika boendelösningar som representerade ekologiskt, estetiskt och livskvalitetsförbättrande byggande. Arrangörerna av mässan, byggarna och stadsborna lyckades tillsammans skapa ett fantastiskt evenemang som höjde Lovisas profil och gjorde staden mer känd.

Mässan fick beröm av såväl besökare som medierepresentanter. Mässan besöktes av cirka 106 000 personer, av vilka hälften besökte Lovisa för första gången. 16 % av dem som gav svar i besöksundersökningen uppgav att de ville eller övervägde att flytta till Lovisa.

Kostnaderna för bostadsmässprojektet 2019–2023 uppgick till cirka 1,27 miljoner euro, vilket var i linje med den budget som gjordes upp 2018 och lägre än tidigare Bostadsmässor på andra orter. Det gick upp till 12,246 miljoner euro till byggandet av infrastrukturen för det nya bostadsområdet, vilket överskrider det anslag som fullmäktige godkände med 0,161 miljoner euro. Det finns såväl små som stora avvikelser från budgeten i utfallet för olika delområden. Den procentuella överskridningen är emellertid så liten att revisionsnämnden inte anser att det finns något behov av att begära ytterligare utredningar om kostnadsavvikelserna.

Men så till de brutala faktumen: Återbetalningstiden för kostnader för infrastrukturinvesteringar är tiotal år, så som en investering var projektet inte ens närapå lönsamt. Då man talar om kostnaderna för mässan

glömmer man ofta bort byggandet av parkeringsplatsen (0,717 miljoner euro), köpet av fastigheterna på mässområdet (0,318 miljoner euro), och kostnaderna för rivning av fastigheterna (0,163 miljoner euro). En realisering av parkeringsplatsen som industritomter kommer potentiellt att generera inkomster för staden i framtiden. För planläggningen av mässområdet användes 0,380 miljoner euro. Utöver detta var Lovisa Bostäder Ab, ett dotterbolag i stadens ägo, tvungen att köpa nästan alla bostäder i ett flervåningshus för att få det klart till mässan. Priset var 6,803 miljoner euro inklusive mervärdesskatt, pengar som skulle ha behövts för att renovera stadens existerande hyresbostäder.

Intäkter från försäljning av tomterna (1,569 miljoner euro) och anslutningsavgifterna till Affärsverket Lovisa vatten (0,141 miljoner euro) gav plus i stadens kassa.

Antalet besökare på mässan, cirka 106 000 euro, låter bra, men i jämförelse med övriga mässor som hållits detta årtusende var antalet tredje minst. Antalet besökare har varit mindre endast under coronaåren. Så antalet besökare var också en liten besvikelse. Stadens andel av biljettintäkterna uppgick till 0,416 miljoner euro.

Då staden ansökte om Bostadsmässan talades det mycket om den framtida positiva inverkan som mässan skulle ha på invånarantalet i Lovisa, men tyvärr finns inga tecken på det ännu.

Det avtal som ingicks med Finlands Bostadsmässa endast sex månader före mässan väckte misstänksamhet, förvirring och vilda tolkningar på grund av tidpunkten för undertecknandet och kravet på sekretess.

Redan i utvärderingsberättelsen 2021 begärde revisionsnämnden att staden ägnar uppmärksamhet åt personalens ork. Personalen var tvungen att anstränga sig till sitt yttersta på grund av den stora arbetsmängden och var uppenbart trött efter mässan. Den delvis osakliga respons som i denna situation gavs personalen har orsakat illamående inom organisationen. I sista hand är stadsdirektören alltid ansvarig för välbefinnandet inom organisationen, så till denna del har det funnits brister i ledarskapet. Eftersom en del av de dokument som gäller ärendet av någon oförklarlig orsak sekretessbelagts kan revisionsnämnden inte bedöma den konflikt som utvecklats närmare.

Revisionsnämnden har inte sett planer på hur staden ämnar dra nytta av den publicitet som Bostadsmässan gett under de följande åren, hur nya företag kommer att lockas till Lovisa och hur staden ska få nya skattebetalare.

Frågan är hur många av stadens investeringar har fått skjutas upp på grund av de investeringar på över 20 miljoner euro som gjorts i mässan?

3.4.4 Centralen för bildning och välfärd

När man läser centralens årsberättelse står det klart att personalens bristande ork och arbetsbelastning måste tas på största allvar. Arbetsmängden har ökat markant under det gångna året, uppgifterna har ibland varit oklara och det har skett många externa förändringar som påverkat personalens arbetsbeskrivning.

En förändring gäller den betydliga ökningen av antalet invandrare, såväl barn som vuxna. Förändringen har krävt större resurser av personalen, både tid och pengar, men också anpassning och förståelse.

En annan utmaning för centralen har varit de uppgifter som kvarstod hos staden efter inrättandet av Östra Nylands välfärdsområde, vilka överfördes från före detta grundtrygghetscentralen till centralen för bildning och välfärd och ledde till en ökad arbetsmängd. Redan i utvärderingsberättelsen 2022 rekommenderade revisionsnämnden att man ska säkerställa att centralen för bildning och välfärd har tillräckliga ekonomiska resurser och personalresurser för dessa uppgifter.

Det kan konstateras att personalen utsätts för påfrestningar, för det finns fortfarande inte tillräckligt med information bland annat om välfärdsområdets och kommunens samverkansstrukturer, samarbetsavtal, samverkansgrupper, tjänstebeskrivningar och servicemodeller.

Revisionsnämnden är bekymrad över att de fortsatt dåligt fungerande tjänsterna från Sarastia också anges som orsak till oro för personalens välbefinnande. Ett företag som Sarastia som tillhandahåller ekonomi- och löneräkningstjänster bör underlätta arbetet för stadens personal, inte tvärtom.

Det att endast personalens välbefinnande lyfts fram som en risk för hela centralen är skrämmande. Efter att välfärdsområdena inrättades är centralen för bildning och välfärd den överlägset största och viktigaste centralen, och revisionsnämnden vill understryka att centralen måste ha en välmående personal. Det är dock glädjande att märka att utvecklingssamtal har förts med hela personalen och att alla uppgiftsbeskrivningarna är uppdaterade.

I övrigt kan det konstateras att flera av de orosmoment och problem som nämndes i årsberättelsen för 2022 också återfinns i årsberättelsen för 2023. Konsekvenserna av coronaviruspandemin sätter fortfarande sina spår också i barns, ungdomars och familjers välbefinnande. Också antalet barn som behöver regelbundet stöd ökade under året, vilket man tänkt att eventuellt har ett samband med de år av speciallösningar som berodde på pandemin.

Liksom föregående år utgjorde också bristen på kvalificerad personal inom lokalservicen en utmaning. Ett annat problem, som verkar återkommande år efter år, är skicket på stadens byggnader.

Det är ändå positivt att centralen noterat en förbättring i samarbetet med centralen för näringsliv och infrastruktur och att kommunikationen mellan centralerna fungerar.

De nyckelmål på ansvarsområdesnivå som presenteras i årsberättelsen har till stor del uppnåtts, och många positiva resultat kan ses. Som exempel kan nämnas arbetet för barnparlamentet och konceptet Barnvänlig kommun, uppdateringen av det idrottspolitiska programmet och inledningen av Lovisas kulturbadsprojekt Skapa. Stadens omfattande arbete med och för ungdomar förtjänar också beröm.

Revisionsnämnden noterar i positiv bemärkelse det faktum att centralen nu har rapporterat mer detaljerat om resultaten av nyckelmålen, vilket är en klar förbättring jämfört med tidigare år.

REVISIONSNÄMNDENS REKOMMENDATIONER:

- Staden måste ägna särskild uppmärksamhet åt personalens välbefinnande vid centralen för bildning och välfärd, och om det behövs ekonomiska resurser för att förbättra situationen ska sådana beviljas.
- Centralen för bildning och välfärd behöver framöver ägna särskild uppmärksamhet åt barns, ungdomars och familjers psykiska välbefinnande.

3.4.5 Centralen för näringsliv och infrastruktur

Personalsituationen

Resursläget vid centralen för näringsliv och infrastruktur fortsatte att vara utmanande. I slutet av året verkade situationen dock lättare, bland annat på grund av rekryteringar och för att Bostadsmässan var över, även om Bostadsmässan delvis flyttade semestrar till senare på hösten. Bristen på personalresurser

avspeglades ändå i centralens servicenivå. Bostadsmässan belastade också personalen och orsakade eftersatt arbete för andra verksamheter. Det bör också nämnas att den kritik som riktats mot personalen har haft en inverkan på personalens orkande.

Samarbetet med Cursor

Samarbetet med Cursor Oy fortsatte, och kvaliteten på företagstjänsterna har fått god respons. Samarbetet fortsatte för sista året enligt det ursprungliga avtalet och förlängdes för 2024 i enlighet med avtalsvillkoren som tillsvidare gällande. Om avtalet inte förlängs efter 2024 måste centralen i tillräckligt god tid förutse hur de verksamheter som Cursor har hand om ska fördelas resurser/genomföras i framtiden för att inte äventyra uppnåendet av nyckelmålen.

Risker

Centralens största ekonomiska risker anknyter liksom föregående år till ökad renoveringsskuld, inneluftsproblem och strukturerad långtidsarbetslöshet. Dessutom kunde den omfattande personalbristen skönjas i centralens servicenivå, vilket hade en sannolik inverkan till exempel på de usla resultaten för Lovisas del i Kommunbarometern, som utfördes av Företagarna i Finland.

Centralen har haft som ett av sina nyckelmål att dela upp upphandlingarna i mindre helheter när det är ändamålsenligt och möjligt. Det bör emellertid nämnas att lagen om offentlig upphandling av tjänster och varor och bland annat byggnadsentreprenader måste följas på det sätt som lagen förutsätter, eftersom en uppdelning av projekt i mindre delar skapar en risk som har en negativ inverkan på stadens ekonomi.

De arbetsmarknadsstödsandelar som kommunen betalar har en betydande inverkan på centralens ekonomi. Lovisa stads arbetslöshetsgrad var 10,5 procent i bokslutet 2022 och ökade avsevärt under 2023 till 12,3 procent, vilket sätter press på ökade kostnader.

Ekonomi

Verksamhetsintäkterna överskreds med cirka 420 000 euro, i huvudsak på grund av en försiktig budgetering av hyresintäkterna från välfärdsområdet (mer än 700 000 euro mer i intäkter än det budgeterade). På lång sikt finns det en risk med dessa hyresintäkter bland annat på grund av välfärdsområdets framtida beslut. Staden måste förbereda sig på denna risk i sin ekonomiska förvaltning.

Verksamhetskostnaderna överskrider det budgeterade med nästan 0,5 miljoner euro. Det uppkom besparingar i centralens lönekostnader på grund av personalunderskott, vilket dämpade den totala budgetöverskridningen. Den utmanande personalsituationen ökade trycket att köpa tjänster, vilket yttrade sig som en ökning av köpta tjänster. Anmärkningsvärt är att köp av tjänster och material, förnödenheter och varor i sin helhet överskred budgeten med knappt 1,2 miljoner euro (totalt cirka 13 %). Enligt centralens egen rapportering har prisökningarna i dessa delområden varit häpnadsväckande och man har inte kunnat öka budgeten tillräckligt. Dessutom har underhållet av områdena sett ett extremt utmanande snöår både i början och i slutet av året. Mängden snö var mycket stor och underhålls- och rengöringsarbetet krävde en stor del av budgeten. Energikostnaderna överskred också det budgeterade med cirka 350 000 euro.

Det bör noteras att den allmänna kostnadsökningen mattades av i slutet av 2022, vilket innebär att denna information borde ha varit tillgänglig då budgeten uppgjordes och borde ha beaktats på ett mer reaktivt sätt i upphandlingarna. Dessutom måste centralerna undersöka och överväga om det är förnuftigare för staden att tillhandahålla vissa tjänster med egen personal eller genom köpta tjänster.

Sammantaget, med beaktande av olika intäkts- och kostnadsposter, överskreds centralens externa verksamhetsbidrag med cirka 200 000 euro, vilket är ungefär samma siffra som i prognosen i delårsrapporten.

Vad den ekonomiska rapporteringen beträffar fortsatte utmaningarna i uppföljningen av utfallet. Det system som används för fakturacirkulation (Dooap) hade släppt igenom felaktigt bokförda införingar in i bokföringen, vilka krävde extra arbete bland annat i form av korrigerande införingar. Detta är uppenbarligen en fortsättning på det ökända "fallet Sarastia", eftersom Sarastia några år innan hade valt Dooap Oy till leverantör av ett system för automatiserad faktureringshantering.

Nedan diskuteras några av centralen för näringsliv och infrastrukturens betydande nyckelmål för 2023, vilka är bindande i förhållande till stadsfullmäktige och vilka baserar sig på stadsstrategin och tyngdpunkterna för verksamheten, och deras utfall:

- Är Lovisa Finlands mest företagervänliga stad? Uppenbarligen inte än. Resultatet på den mätare som stadsfullmäktige valt (Företagarna i Finlands Kommunbarometer) var chockerande dåligt: en jumboplats i sin kategori. Även om personalen i centralen och Cursor Oy har arbetat för att göra Lovisa mer attraktivt och känt, verkar det som om förbättringen av situationen fortfarande befinner sig i ett så kallat tidigt skede. Enligt centralens egen rapportering om utfallet verkar många frågor vara antingen ofullbordade eller i planeringsskede (till exempel förnyande och försnabbande av processen för överlåtelse av tomter).
- Det finns fortfarande utmaningar då det gäller företagstomterna. Det är ytterst svårt för revisionsnämnden att bedöma hur anskaffningen av företagstomter underlättats och försnabbats ur företagsperspektiv. Centralen konstaterar dock i sin rapport att det finns pågående åtgärder för att rätta till saken och att den förbättrade resurssituationen jämfört med förra året är till hjälp. Av centralens verksamhetsberättelse framgår emellertid inte hur bland annat anskaffningen av tomter underlättats. Utöver detta är antalet förfrågningar om företagstomter inte klart – eller detta antal rapporteras uppenbarligen inte.
- Det för samtliga centraler gemensamma målet "I staden finns över 15 000 invånare i slutet av 2024" och centralens eget mål "arbetslöshetsgraden i Lovisa 2025 underskrider 10 procent" sätter press på en kritisk granskning av utförda och planerade åtgärder och av input-output-situationen i samarbetet med Cursor, särskilt som stadens invånarantal sakta håller på att minska (knappt 14 500 i slutet av 2023) och arbetslöshetsgraden i Lovisa ökade från 10,5 procent (2022) till 12,5 procent (2023) och var således en av de högsta i östra Nyland.
- Såsom redan nämndes i utvärderingsberättelsen 2022 behöver de konkreta mätarna för centralen för näringsliv och infrastrukturens operativa mål och utfallsrapporteringen utvecklas.

Vid utvärderingen har använts den verksamhetsberättelse som centralen tillhandahållit (EKIL-NLIN 29.2.2024/§ 32) och annat tillgängligt material.

Det bör noteras att centralen trots den pågående och utmanande situationen med resurserna måste se till att de lagstadgade tjänsterna även i framtiden produceras på behörigt sätt.

REVISIONSNÄMNDENS REKOMMENDATIONER:

- Centralen för näringsliv och infrastrukturens verksamhet behöver anpassas till de befintliga resurserna. De lagstadgade verksamheter och uppgifter som stöder stadens mål måste stå i fokus för verksamheten.
- De grundläggande orsakerna till det dåliga resultatet i Företagarna i Finlands Kommunbarometer måste utredas och rapporteras på behörigt sätt, och det måste göras upp planer som genomförs för att rätta till saken.
- Såsom redan nämndes i utvärderingsberättelsen 2022 behöver de konkreta mätarna för centralen för näringsliv och infrastrukturens operativa mål och utfallsrapporteringen utvecklas.

UTVECKLINGSOBJEKT 2023/2

- Att staden utarbetar en fastighetsstrategi.

3.4.5.1 Byggnadstillsyn och miljövård

Personalutmaningar påverkade verksamheten. Bland annat band Bostadsmässan relativt mycket resurser och man var tvungen att prioritera arbetsuppgifter och dessutom påverkade resursfördelningen av långvariga frånvarofall.

Enligt enhetens egen rapportering klarade man av att behandla byggnadstillsynens tillståndsansökningar, men det finns inga uppgifter om handläggningstider. Revisionsnämnden rekommenderar mer transparens när det gäller handläggningstiderna för tillståndsansökningar.

Elektronisk arkivering infördes ännu inte 2023 inom byggnadstillsynen – något som enheten haft som mål redan tidigare. Man förberedde dock införandet av ett elektroniskt arkiv under året tillsammans med tjänsteleverantören. Särskild uppmärksamhet behöver ägnas åt införandet av digitala tjänster, eftersom detta kommer att ha en positiv inverkan på ledtider och servicenivån för serviceprocesser. Elektronisk arkivering togs emellertid i bruk inom miljövården.

Vid utvärderingen har använts den verksamhetsberättelse som centralen tillhandahållit (EKIL-NLIN 29.2.2024/§ 32) och annat tillgängligt material.

REVISIONSNÄMNDENS REKOMMENDATION:

- Revisionsnämnden rekommenderar mer transparens när det gäller handläggningstiderna för tillståndsansökningar.

3.4.5.2 Landsbygdsenheten

Den nya programperioden som inleddes i början av 2023 har inneburit extra arbete för landsbygdsenheten. Enligt enhetens iakttagelser är personalresurserna för små i förhållande till arbetsbördan. Nu kan man ansöka om bidrag för enskilda vägar elektroniskt på Lovisas webbplats, vilket är ett bra framsteg. Som en enskild observation gällande protokollen över landsbygdsnämndens sammanträden konstateras att öppningsprotokollet för anbud hade markerats som hemligt i § 4 i protokollet från sammanträdet 2.2.2023, så det finns inte bland bilagorna. Bilagan tillställdes revisionsnämnden på begäran. I protokollen finns de dessutom många skrivfel.

Projektet Välskötta vägar i Lovisa 2022–2023, som inletts av landsbygdsenheten i Lovisa stad, har visat sig vara lyckat och har uppnått flera mål. I Lovisa finns det cirka 150 väglag som sköter nästan 400 kilometer av enskilda vägar.

Landsbygdsenheten har anställt en skogsbruksexpert för att förvalta skogstillgångar, vars arbetsinsats kommer att underlätta förvaltningen av skogstillgångar. Landsbygdsenheten har ett antal förbättringsområden och förslag på hur de kunde genomföras, men det ser ut som om endast en liten del av dem har en chans att lyckas på grund av det ringa antalet anställda.

Landsbygdsenheten har producerat broschyren Hem till landet för marknadsföringsändamål. Den finns på webbplatsen lovisa.fi och tryckt pappersversion har också producerats. Hur följs framskridandet av enhetens egen utvecklingsplan upp och rapporteras? Det finns ingen information om saken. Skötselklassificeringen av grönområden (RAMS) har inte färdigställts enligt fattat beslut.

4 Personal

Lovisa stad lägger nu för andra gången fram en personalrapport vars struktur följer Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarnas (KT) rekommendation men som avviker i stor grad från den modell som använts tidigare. Därför presenteras till exempel inte längre all statistik från tidigare år och för ny statistik finns det inte jämförelseuppgifter för andra år än föregående.

Lovisa stad och Affärsverket Lovisa Vatten hade 644 anställningsförhållanden i huvudsyssla vid utgången av 2023. Av dessa var 492 ordinarie och 152 på visstid. Efter utgången av 2022 övergick totalt 370 personer till Östra Nylands välfärdsområde.

Tabell 2. Utveckling av antalet anställda inom Lovisa stad 2013–2023 och antal invånare/anställda i huvudsyssla

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022*	2023**
1 141	1 117	1 111	1 109	1 125	1 128	1 121	1 077	1 054	1 022	644
13,6	13,9	13,9	13,7	13,4	13,2	13,2	13,7	13,9	14,3	22,5

*Siffrorna för 2023–2022 anges utan vattenaffärsverkets personal.

**Siffran för 2023 är inte jämförbar med de tidigare på grund av inrättandet av välfärdsområdet.

Antalet sjukfrånvarodagar räknat i kalenderdagar uppgick till 9 520 dagar. Antalet frånvarodagar minskade jämfört med 2022 då antalet sjukfrånvarodagar uppgick till 9 963 arbetsdagar. Här finns alltså en ändring av rapporteringssättet kalenderdag/arbetsdag.

Tabell 3. Utveckling av omfattningen hälsorelaterad frånvaro 2012–2023 (antal dagar/anställd).

2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
12,9	13	13,3	15	14,5	15,8	14,4	13,6	13,8	15,8	14,8

För personalenkäten användes Kevas frågebatteri. Den användes för första gången 2022, så resultaten kan för den egna organisationens del endast jämföras med förra året. Resultaten i enkäten jämförs med en så kallad jämförelsegrupp, som består av medelstora kommuner. Svarefrekvensen för enkäten ökade en aning från 2022 och uppgick nu till 64,4 %. På alla delområden i enkäten förbättrades resultatet en aning jämfört med föregående år.

Några enskilda plock från resultaten:

- 84 % skulle rekommendera sin nuvarande arbetsuppgift för bekanta.
- 81 % känner sig starka och energiska i arbetet minst några gånger per vecka.
- 72 % upplever sin chefs agerande som opartiskt och rättvist.
- 53% anser att ledningen i organisationen baserar sig på öppenhet.
- 46 % är belåten med det sätt som hela organisationen leds.

REVISIONSNÄMNDENS OBSERVATIONER:

- I genomsnitt fanns det sex sökande till arbetsplatser som var lediga, vilket är dubbelt så många som 2022.
- Andelen sjukfrånvaro på grund av psykisk ohälsa ökade från 26,7 procent till 30,7 procent, men var fortfarande klart mindre än 2021 (35,7 %). Totalt uppgick antalet frånvarodagar på grund av psykisk ohälsa till 2 166 dagar. Utvecklingen är oroväckande, och det är inte längre corona som ligger bakom den. Staden har av god orsak beslutat förlänga avtalet om förebyggande hjälp med låg tröskel (AUNTIE).
- Utvecklingssamtal har förts med nästan alla anställda under det år som granskades, och resultatet är mycket bättre än 2022.
- Mer uppmärksamhet behöver ägnas åt personalens arbetsklimat.

5 Mål som ställts upp för kommunkoncernen samt styrning och övervakning av kommunkoncernen

Vid utgången av räkenskapsåret hade Lovisa stadskoncern nio dotterbolag (ägarandel i bolaget över 50 %), av vilka sju var bostadsaktiebolag och fastighetsbolag och två var serviceproduktionsbolag: Liljendal Värme Ab och Lovisanejdens Vatten Ab. I stadskoncernen ingår dessutom fyra intressebolag (viktigaste: Kymmenedalens El Ab med en ägarandel på 22 % och Lovisa Hamn Ab med en ägarandel på 40 %), ägarandelar i fyra samkommuner samt Affärsverket Lovisa Vatten.

Lovisa stadskoncern förvaltas av koncernledningen, som består av stadsstyrelsen och koncernsektionen, som är underställd stadsstyrelsen, samt stadsdirektören.

Tabell 1: Jämförelse av bokslutsposter mellan Lovisa stad och Lovisa stadskoncern.

(1 000 €)	Lovisa stad	Koncernen
Verksamhetens intäkter	18 114	22 064
Verksamhetens kostnader	-61 052	-63 646
Räkenskapsperiodens överskott	2 425	6 350
Bestående aktiva	130 263	153 115
Finansiella värdepapper	1 086	1 086
Kassa och bank	7 684	9 010
Skulder totalt	73 544	92 814
<i>varav långfristiga</i>	46 558	70 233
<i>varav kortfristiga</i>	26 985	29 493

Lovisa stads koncernresultat uppvisade 2023 ett överskott på 6,35 miljoner euro, medan resultatet för 2022 uppvisade ett överskott på 2,18 miljoner euro. Lånen uppgick 2023 till 5 755 euro per invånare, år 2022 till 6 504 per invånare. Kommunkoncernerna i Fastlandsfinland hade i slutet av 2022 en lånestock på 7 840 euro per invånare.

Det skedde en förändring i koncernstrukturen under räkenskapsåret. Lovisa Bostäder Ab ökade sitt innehav i Fastighets Ab Lovisa Stenborg, efter vilket ägarandelen i bolaget uppgick till 100 %.

Loviisan Asunnot Oy – Lovisa Bostäder Ab är moderbolag i Lovisa Bostäder-koncernen och producerar boendetjänster i Lovisa tillsammans med sina dotterbolag. År 2023 uppvisade bolaget ett negativt resultat på 19 029,04 euro. Bolagets resultat påverkades särskilt av en betydande ökning av räntekostnaderna (357 418,17 euro 2023 och 76 690,81 euro 2022). I fortsättningen kommer ränteutgifterna att utgöra en allvarlig ekonomisk utmaning för bolaget, om räntenivån håller sig på samma nivå som 2023.

Affärsverket Lovisa Vatten gjorde också ett negativt resultat 2023. Underskottet uppgick till 409 666,98 euro och underskred klart budgeten. Den allmänna prisuppgången avspeglade sig i affärsverkets resultat. Framför allt överskred de direkta utgifterna för förnödenheter och elektricitet det budgeterade.

Elektricitetskostnaderna överskred budgeten med 171 000 euro. Vattenaffärsverkets direktion beslutade höja avgifterna för bruksvatten från och med ingången av 2024. Det planerades också en höjning av grundavgifterna för vattenanslutningar, men den genomförs i ett senare skede.

REVISIONSNÄMNDENS OBSERVATIONER:

I Lovisa stads bokslut för 2023 anges de operativa och ekonomiska mål som ställts upp för dotterbolagen i tabellform. Gällande uppnåendet av målen har man kommenterat att de uppnåtts i enlighet med fullmäktiges plan. Det har inte rapporterats några väsentliga och/eller betydande förändringar. Utvärderingen av de ekonomiska målen hade fått vara mer kritisk. Det är anmärkningsvärt att de två största samfunden i kommunkoncernen uppvisade ett negativt resultat, som dessutom låg långt under den godkända budgeten.

Övrigt att notera eller kommentera

- Koncernsektionen sammanträdde tre gånger 2023. Ordföranden för koncernsektionen arbetade för att utveckla koncernens verksamhet så att den skulle sammanträda oftare för att behandla bolagsfrågor. Stadsdirektören, som var föredragande i sektionen, ansåg inte att det var nödvändigt. Koncernsektionen måste utveckla sin verksamhet så att den blir aktivare framtiden.
- Av sammanträdesprotokollen framgår det att dotterbolagens ekonomiska situation och andra viktiga bolagsfrågor har behandlat endast i liten utsträckning på sammanträdena. Det skedde dock en utveckling mot slutet av året, och representanter för dotterbolagen har varit närvarande vid sammanträden för att redogöra för den aktuella situationen i bolaget.
- I stadens koncerndirektiv står det att dotterbolagens verksamhet och utveckling ska följas upp regelbundet genom enhetlig rapportering. Det utfördes ingen enhetlig rapportering ännu 2023. Rapporteringen håller fortfarande på att utvecklas.

Avslutningsvis upprepar revisionsnämnden de kommentarer som getts i tidigare års utvärderingsberättelser:

Redogörelsen i verksamhetsberättelsen uppfyller inte till alla delar föreskrifterna i bokföringsnämndens kommunsektions allmänna anvisningar. Redogörelsen kunde utvecklas exempelvis i fråga om följande områden:

- fördelning av befogenheter och ansvar i koncernstyrningen, tillräckliga anvisningar
- lämnande av anvisningar till kommunens representanter i dottersamfunden och tillräckliga anvisningar
- uppföljning av, analysering av och rapportering om dottersammanslutningarnas ekonomiska ställning och hur resultatet av deras verksamhet är
- informationsflöde och hur det fungerar

Revisionsnämnden fäster uppmärksamhet vid behovet av att dotterbolagen följer en avskrivningsplan så att tillgångarna i balansräkningen inte övervärderas i avsaknad av eventuella avskrivningar.

6 Bedömning av den ekonomiska utvecklingen

6.4 Utveckling av Lovisa stads ekonomiska situation

Lovisas invånarantal har fortsatt att sjunka 2023. Skatteintäkterna och kostnaderna per invånare sjönk också jämfört med 2022. Det bör noteras att åren inte är jämförbara med varandra på grund av välfärdsområdesreformen. Det ackumulerade överskottet växte redan fjärde året i rad. Lånen per invånare minskade under räkenskapsperioden 2023.

Tabell 5. Nyckeltal för Lovisa stad 2013–2023.

År	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Invånarantal	15 519	15 493	15 480	15 218	15 098	14 894	14 777	14 748	14 644	14 567	14 458
Index (invånarantal 100 = 2013)	100	99,83	99,75	98,06	97,29	95,97	95,22	95,03	94,36	93,87	93,16
Skatter/invånare (€)	4 216	4 071	4 253	4 334	4 368	4 028	4 012	4 157	4 517	4 756	2 878
Kostnader/invånare (€)	7 123	7 146	7 070	7 146	7 094	7 411	7 561	7 466	7 885	8 241	4 223
Lån/invånare (1 000 €)	1 176	1 654	2 078	2 263	2 365	2 997	4 321	5 721	5 155	4 572	4 442
Akkumulerat överskott (1 000 €)	9 524	16 187	16 831	17 367	17 885	11 159	2 049	6 289	10 841	14 251	16 675

6.5 Förutsättningar för att inleda utvärderingsförfarande 2023

Kommunernas ekonomiska ställning utvärderas enligt de kriterier som preciseras i 118 § i kommunallagen (410/2015, Utvärderingsförfarandet i fråga om kommuner som har en speciellt svår ekonomisk ställning). De kriterier som förutsätts för att inleda utvärderingsförfarande (kriterierna för kriskommuner) reviderades 2019 och tillämpades för första gången 2022.

- Kommunen har inte täckt underskottet i kommunens balansräkning inom fyra år från ingången av det år som följer efter det att bokslutet fastställdes.

Kommun (€)	2022	2023
Räkenskapsperiodens under-/överskott	3 307 582	2 424 779
Akkumulerat under-/överskott	10 943 038	14 250 619
Sammanlagt	14 250 619	16 675 399

Inget ackumulerat underskott.

- Underskottet i kommunkoncernens senaste bokslut är minst 1 000 euro per invånare och i det föregående bokslutet minst 500 euro per invånare.

Koncern (€)	2022	2023
Akkumulerat överskott per invånare	1 250	1 696

Inget ackumulerat underskott.

Dessutom kan ett utvärderingsförfarande bli aktuellt om följande gränsvärden (allihop) har uppfyllts två år i följd:

1. Förhållandet mellan årsbidraget och avskrivningarna i kommunens koncernresultaträkning är under 80 procent.

Koncern (€)	2022	2023
Förhållande mellan årsbidrag och avskrivningar	123,4 %	178,4 %

Nyckeltalet underskrids inte.

2. Kommunens inkomstskattesats är minst 2,0 procentenheter högre än den vägda genomsnittliga inkomstskattesatsen för alla kommuner.

	Inkomstskattesats
Lovisa	7,61 %
Kommunerna i medeltal	7,38 %
Skillnad	0,23 %

Skillnaden är mindre än 2,0 procentenheter.

3. Beloppet av lån och hyresansvar per invånare i kommunens koncernbokslut överskrider det genomsnittliga beloppet av lån och hyresansvar i alla kommuners koncernbokslut med minst 50 procent.

Lån/invånare (€)	2022	2023
Lovisa	7 983	7 153
Kommunerna i medeltal	9 321	har ännu inte offentliggjorts
Skillnad	-1 338	

Gränsvärdet överskrids inte.

4. Koncernbokslutets kalkylmässiga låneskötselbidrag är under 0,8.

Koncern	2022	2023
Kalkylmässigt låneskötselbidrag	1,0	1,4

Gränsvärdet underskrids inte.

6.6 Övriga observationer

Iakttagande av upphandlingslagen

Upphandlingskompetensen inom Lovisa stad har försämrats under de senaste åren. Staden har inte längre någon egen upphandlingschef, och kunskaper i upphandling har inte direkt förutsatts av tjänsteinnehavarna. Stadsdirektören är huvudansvarig. På stadens webbplats står följande om upphandlingsmetoderna:

”Lovisa stad är en upphandlande enhet som använder en elektronisk process för anbudsförfaranden. Anbudsgivarna hittar Lovisa stads pågående anbudsförfaranden och planerade upphandlingar i annonseringssystemet HILMA och på portalen Tarjouspalvelu. Småskaliga upphandlingar annonseras på portalen Små upphandlingar (Pienhankintapalvelu). Vi har effektiviserat våra upphandlingsrutiner genom utnyttja de samarbetsmöjligheter och ramavtalsarrangemang som lagen om offentlig upphandling möjliggör. Vi har kommit överens om samarbete bland annat med KL-Kuntahankinnat Oy och HNS-Logistik vad gäller vissa upphandlingar. Lovisa stad är delägare i KuntaPro Oy och kan därför använda sig av KuntaPro Oy:s ramavtal. Lovisa stad önskar att så många lokala företagare som möjligt deltar i stadens konkurrensutsättning.” Som kontaktperson nämns stadsdirektören (våren 2024 tf stadsdirektören).

Att låta många olika externa parter ansvara för upphandlingarna har lett till en situation där det är svansen som viftar med hunden och inte tvärtom. Även om avsikten har varit att förbättra effektiviteten har resultatet blivit att lagen inte har följts och att den interna kontrollen har saknats.

Konsumentverket gav Lovisa stad en anmärkning för att staden hade låtit bli att konkurrensutsätta marksubstanter under 2022–2024. Staden publicerade inga upphandlingsannonser om upphandlingarna, fattade inga skriftliga upphandlingsbeslut och skrev inte heller upphandlingskontrakt. Det totala värdet på upphandlingarna var 2022 cirka 213 000 euro och 2023 cirka 176 000 euro.

Staden konstaterade i sin utredning att beställningarna baserade sig på enhetspriser. Det finns emellertid inte längre någon dokumentation, eftersom största delen av avtalsparterna inte längre är anställda hos staden. Detta innebär att förfarandena inte är kända, och detta kan inte betraktas som en laglig grund för direkta upphandlingar.

Staden måste utforma sådana upphandlingsrutiner som iakttar upphandlingslagen och som kan följas upp och dokumenteras i enlighet med lagen. Ansvar för upphandlingar får inte anförtros sådana personer till vars ansvarsområde de inte hör. Förvaltningsdirektören måste övervaka praxisen och påvisa att uppföljningen är fungerande.

Gynnandet av lokala företag följer upphandlingslagen endast om anbudsfrågan innehåller sådana element på basis av vilka upphandlingen inte kan genomföras längre bort ifrån. Detta är oftast inte fallet för annat än färska livsmedel eller liknande, där transportens längd utgör en garanti för kvalitet. Jämförelsegrunderna måste anges noggrant i anbudsfrågningarna. Anbudsfrågningar får inte göras och inte heller anbud godkännas muntligen.

UTVECKLINGSOBJEKT 2023/3

- Att staden upprättar en modell för upphandlingspraxis jämte uppföljning.

Problemen med ekonomiförvaltningssystemet

Sarastias svårigheter fortsatte ännu 2023 och medförde extra arbete i alla centralerna. Det fanns schemalägningsproblem i systemet, och systemet producerade inexakta ekonomiska rapporter vilka ledde till förseningar i revisionen. Ekonomiförvaltningssystemet måste vara tillförlitligt och lämpligt för sitt ändamål.

7 Utvecklingsobjekt 2023

- **Utvecklingsobjekt 2023/1:** Att staden upprättar skriftliga anvisningar för hanteringen av inköpsfakturor, vilka iakttar skattemyndighetens anvisningar och god förvaltningssed.
- **Utvecklingsobjekt 2023/2:** Att staden utarbetar en fastighetsstrategi.
- **Utvecklingsobjekt 2023/3:** Att staden upprättar en modell för upphandlingspraxis jämte uppföljning.

8 Avslutningsvis

Revisionsnämnden föreslår att stadsfullmäktige begär av stadsstyrelsen en kommunallagenlig utredning om de åtgärder som vidtas med anledning av utvärderingsberättelsen. Utredningen ska framställas stadsfullmäktige före sammanträdet i oktober 2024, innan budgeten för kommande år behandlas. För att stadsfullmäktige speciellt ska kunna följa upp läget föreslår revisionsnämnden att man för in utredningarna i revisionsnämndens tabell för utvecklingsobjekt.

Revisionsnämnden framför ett tack till stadens personal och ansvariga förtroendevalda för ett gott och resultatrikt arbete 2023.

Bilder: Mia Aitokari

9 Allekirjoitukset

Loviisassa 30. päivänä toukokuuta 2024

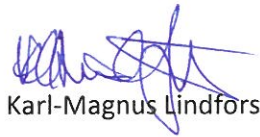
Pasi Laiho, puheenjohtaja

Kimmo Forsberg

Maria Grundström

Karl-Magnus Lindfors

Mia-Leena Aitokari

Lenita Niemelä

Miia Marjakangas